

Projekt: Teach giving – zajedno protiv siromaštva hrvatskog sela

IZVJEŠĆE O ISTRAŽIVANJU

Obrada rezultata upitnika za građane, jedinice lokalne/regionalne
samouprave i korisnike Udruge Duga Vukovar

Izradio:
Centar za edukaciju i informiranje
potrošača i Humanitarna udruga Duga
Vukovar

travanj 2023.

SADRŽAJ

UVOD.....	1
O PROJEKTU.....	2
SOCIO-EKONOMSKA ANALIZA U KONTEKSTU ISTRAŽIVANJA	3
O ISTRAŽIVANJU	5
REZULTATI ISTRAŽIVANJA – UPITNIK O FILANTROPIJI.....	6
REZULTATI ISTRAŽIVANJA – UPITNIK ZA JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE	8
SVJEDOČANSTVA KORINIKA.....	POGREŠKA! KNJIŽNA OZNAKA NIJE DEFINIRANA.
ZAKLJUČAK.....	11

UVOD

Ovaj izvještaj predstavlja rezultate istraživanja provedenog u sklopu projekta ‘Teachgiving – zajedno protiv siromaštva hrvatskog sela koji provodi Humanitarna udruga Duga u partnerstvu s Centrom za edukaciju i informiranje potrošača uz financijsku podršku Programa Fonda za aktivno građanstvo u Hrvatskoj. Cilj projekta je javno progovoriti o problemu siromaštva u Hrvatskoj a ovo istraživanje dio je podloge za osmišljavanje održivih modela rada i suradnje humanitarnih organizacija koje su svoje djelovanje posvetili borbi protiv ovog problema. Humanitarne organizacije mogu najbolje svjedočiti problemima s kojima se građani posebice stariji bore, posebice na selu. Donacije kojima se mogu pokrivati naša ali i ostale organizacije diljem HR, osiguravaju pomoć za građane u većim sredinama, donacije nisu nikad dostatne da bi pokrili i ruralne krajeve. Mi prvi ne želimo brisati starije osobe s naših popisa a želimo u tome pomoći i ostalima.

Ovim projektom djelovat ćemo na problem siromaštva na selu kroz 3 razine:

- umrežavanjem i jačanjem kapaciteta humanitarnih organizacija za njihovu održivost*
- senzibiliziranjem javnosti na postojeći problem kroz video svjedočanstva, kampanju, prikupljanje podataka kroz anketu i aktivnosti u javnosti te*
- zagovaranjem za učinkovitijom i regionalno prihvatljivijom politikom suzbijanja siromaštva u RH*

Krenuvši od samih ciljeva projekta istraživanje se sastoji od nekoliko komponenata i obuhvatilo je Humanitarne organizacije s područja Vukovarsko-srijemske županije i njihova iskustva, građane diljem RH putem ankete o filantropiji jedinice lokalne samouprave s kojima je uspostavljena dosadašnja suradnja kako bi predstavili probleme s kojima se suočavaju njihovi građani starije životne dobi te naše korisnike i njihova svjedočanstva. Putem analize stanja naše županije želimo ponuditi model održivosti rada lokalnih humanitarnih organizacija koji počiva na solidarnoj zajednici. U nastavku predstavljamo prikupljene rezultate.

O PROJEKTU

Siromaštvo u Europskoj uniji je stvaran problem koji je izvor jada u životima mnogih ljudi, ograničava njihova temeljna prava i prilike koje imaju u postizanju svojih punih potencijala, donosi visoke troškove društvu i ugrožava održivi ekonomski razvoj. Borba protiv siromaštva definirana je brojnim međunarodnim i EU dokumentima poput Milenijske deklaracije Opće skupštine UN-a, Milenijskih ciljeva razvoja Ujedinjenih naroda, Europske socijalne povelje - koja posebno ističe pravo na zaštitu od siromaštva i socijalne isključenosti, kao jednog od temeljnih građanskih prava. Cijela Europa nastoji osigurati dostojanstvo osoba u nepovoljnom položaju, rezultati ne izostaju ali jesu li univerzalni, uključuju li sve. O ovom problemu želimo progovoriti ovim projektom i to svjedočanstvima iz prve ruke.

Siromaštvo u Hrvatskoj ima tendenciju kontinuiranog rasta. Tomu u prilog ide činjenica da je 2/3 stanovništva starije populacije sa primanjima ispod praga siromaštva. Veliku ulogu u skrbi za osobe treće životne dobi imaju upravo male humanitarne organizacije, socijalne samoposluge na lokalnoj razini. Rad malih humanitarnih organizacija i socijalnih samoposluga oslanja se na donacije i projektna financiranja koja često nisu dostatna da bi se ostvario potreban kontinuitet u uslugama koje su od životne važnosti za korisnike, osiguranje sredstava za održivost i jačanje kapaciteta organizacija, nepostojanje kvalitetne komunikacije sa relevantnim dionicima u donošenju odluka zajednički su problemi malih humanitarnih organizacija koje želimo riješiti.

Projektom Teach giving – zajedno protiv siromaštva hrvatskog sela koji je omogućen financijskom podrškom Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova želimo uspostaviti i ojačati kapacitete mreže humanitarnih organizacija u Republici Hrvatskoj, senzibilizirati javnost i poticanje na osiguranje pomoći starijim osobama na selu kroz podršku rada civilnom društvu i zagovarati za učinkovitijom i regionalnom prihvatljivom politikom suzbijanja siromaštva u Republici Hrvatskoj.

Nakon završetka projekta očekujemo uspostavljenu suradnju sa srodnim organizacijama i jačanje kapaciteta i održivosti rada nakon provedenih edukacija o modelima održivosti neprofitnih organizacija i razvoj (eng. fundraising) kulture. Provedbom kampanje o važnosti filantropije, uključivanjem relevantnih dionika na lokalnoj razini osigurati ćemo regionalnu ujednačenost usluga usmjerenih na smanjenje siromaštva i prevenciju socijalne isključenosti na području Republike Hrvatske.

SOCIO-EKONOMSKA ANALIZA U KONTEKSTU ISTRAŽIVANJA

Administrativno gledano Vukovarsko-srijemska županija se sastoji od 31 jedinice lokalne samouprave (u daljnjem tekstu JLS), od čega je 5 gradova (Vinkovci, Vukovar, Županja, Ilok, Otok) te 26 općina s 84 pripadajuća naselja. Prema demografskim izračunima krajem 2011. godine 49,1% ukupnoga broja stanovnika živjelo je u pet županijskih gradova, dok je preostalih 50,9% stanovnika živjelo u 26 općina. Udio gradskog stanovništva u ukupnome stanovništvu, u odnosu na prosjek Republike Hrvatske gdje je udio gradskog stanovništva 70,4%, potvrđuje njezin izrazito ruralni karakter. Podaci o promjeni broja stanovnika pokazuju da su najugroženije najmanje JLS, jer najbrže gube stanovništvo. Međutim, za Županiju je poseban problem što i veliki urbani centri gube stanovništvo, a što se onda odražava na ukupni rezultat cijele Županije.

Pokazatelji dobne strukture stanovništva ukazuju na trend postupnog starenja stanovništva, što je u skladu s trendom na nacionalnoj razini. Iako prosječna starost stanovništva VSŽ iznosi 40,6 godina, ubraja se u županije s prosječno najmlađim stanovništvom, indeks starenja koji iznosi 98,3% te koeficijent starosti od 23,0% pokazuju da je stanovništvo VSŽ ušlo u proces starenja. Svi korišteni demografski pokazatelji samo potvrđuju da je situacija jako loša te da bi u slučaju nastavka negativnih trendova demografska struktura mogla postati ozbiljna zapreka budućem razvoju županije. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku očekivano trajanje života u VSŽ niže je za dvije godine od prosjeka RH te iznosi 75,5 godina. Razlika je izraženija za muškarce nego za žene, gdje na razini RH iznosi 74,3 a na razini Županije 71,9. Žene u VSŽ mogu očekivati u prosjeku 7 godina duži životni vijek od muškaraca.

Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj prepoznaje skupine unutar opće populacije koje su i dalje ranjive prema siromaštvu, socijalnoj isključenosti, raznim oblicima nedostataka materijalnih sredstava i posljedično diskriminaciji. To su: starije osobe, samačka kućanstva, obitelji s jednim roditeljem, obitelji s više od jednog djeteta, djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi, osobe s nižom razinom školovanja, osobe s invaliditetom, veterani domovinskog rata i ratni stradalnici i njihove obitelji, povratnici i raseljene osobe, te etničke manjine (uglavnom Romi i Srbi).

Siromaštvo u Hrvatskoj također ima teritorijalnu dimenziju. Najveća prostorna koncentracija faktora koji utječu na udio ljudi koji su u riziku od siromaštva može se naći u malim gradovima i naseljima na istoku i jugoistoku zemlje, uglavnom uz granicu s Bosnom i Hercegovinom (BiH) i Srbijom, područjima koja su najviše bila zahvaćena Domovinskim ratom 1990-tih, kao i ruralnim područjima.

U 10 godina rada Humanitarne udruge Duga i Socijalne samoposluge Vukovar kroz sve naše programe pomoći uključeno je više od 5.000 građana. Od otvaranja socijalne samoposluge broj korisnika je u stalnom porastu, bez tendencije smanjivanja. U ukupnom broju korisnika najzastupljeniji su građani Vukovara koji čine 92% korisnika. Ali to nije realno stanje stvari. Kapaciteti kojima raspolaže vukovarska socijalna samoposluga daleko su manji od potreba korisnika. Zbog toga se vrši selekcija i korisnika i namirnica. Realne potrebe su puno veće posebice kada je riječ o starijim osobama i stanovnicima ruralnih sredinama zbog nemogućnosti da izdvoje sredstva za dolazak do naše samoposluge u Vukovaru. Posebno ugrožene skupine su osobe nižeg stupnja obrazovanja koji teško pronalaze posao jer potražnje nema te ne mogu prehraniti vlastite obitelji (mahom višečlane s većem brojem male djece ili djece koja se školuje) te starije osobe, čija primanja zadovoljavaju tek osnovne potrebe. (što je potvrđeno i u Strategiji održivog razvoja RH).

Od 2019. godine Udruge redovno provodi Pozive u okviru Fonda europske pomoći za najpotrebitije (FEAD) putem kojim osiguravamo pakete materijalne pomoći za veći broj građana i u sklopu čije smo provedbe uspješno pokrili i dio ruralnih sredina (ukupno 8 manjih Općina). Nažalost projektno financiranje kako za nas tako i za ostale humanitarne organizacije ima i svoje brojne negativne aspekte – vremensko ograničenje provedbe i „pauze“ do ugovaranja novih poziva. Upravo su to bili razlozi pokretanja ovog projekta. Želimo predstaviti zajednici važnost rada humanitarnih organizacija kao ključnih karika u ublažavanju siromaštva i istražiti modele održivosti našeg rada.

O ISTRAŽIVANJU

Istraživanje se odvijalo u tri faze, uz prethodno mapiranje organizacija civilnog društva koje pružaju usluge humanitarne pomoći u Hrvatskoj.

Proces mapiranja temeljilo se na pregledu dostupnih informacija o aktivnim humanitarnim organizacijama diljem Hrvatske koje su bile uključene u prvu fazu provedbe projekta – zajedničku edukaciju o fundraising modelima putem koje su analizirane i neke ključne poteškoće s kojima se svi susrećemo. Organizacije su se identificirale pretragom internetskih portala i stranica. Točnije, korišteni izvori bili su:

- Evidencija pružatelja humanitarne pomoći po Županijama
- Odluka o raspodjeli financijskih sredstava za provedbu projekata provoditelji Poziva u okviru Fonda europske pomoći za najpotrebitije (FEAD)
- Registar udruga RH
- Pretraga po internetu – po ključnim riječima: ciljane skupine osobe starije životne dobi, osobe u riziku od siromaštva i siromašne osobe, socijalna pomoć i podrška, socijalne usluge, humanitarna pomoć

Na temelju pregleda gore navedenih izvora te pretrage internetskih stranica, mapirano je oko 130 organizacija kojima je izdano rješenje kojim se odobrava stalno prikupljanje i pružanje humanitarne pomoći.

Ako od ovog broja isključimo crkvene (Caritas) i karitativne organizacije (Crveni križ) čiji su modeli rada i pomoći uglavnom orijentirani na građane u većim urbanim sredinama, broj ciljanih organizacija ovim istraživanjem i Pozivom je okvirno 60.

Riječ je o manjim lokalnim humanitarnim organizacijama koje najbolje poznaju poteškoće svojih sredina i koje su orijentirane na siromaštvom i socijalnom isključenošću najviše pogođene građane. Financijski modeli i održivost rada ovih organizacija uvelike ovisi o nacionalnim i europskim pozivima te manjim dijelom od donacija građana. Ukupno 10 organizacija.

Prva faza istraživanja odnosila se na provedbu online anketnog upitnika o filantropiji u Hrvatskoj. Filantropija je davanje u općekorisne svrhe i humanitarne svrhe, pomaganje u novcu ili robi, ali i volonterskim radom (znanjem, vještinom i stručnošću). Može se definirati na različite načine, ali cilj je ulaganje i doprinos općem dobru zajednice, društva ili pojedinca, odnosno zalaganje za poboljšanje kvalitete života te rad na društvenim promjenama koje su usmjerene na smanjenju društvenih problema, jačanju društvenog kapitala s ciljem boljeg razvoja lokalne zajednice. Cilj ankete je bio istražiti ponašanja potencijalnih donatora u donošenju odluke za davanja i sudjelovanja u filantropske aktivnosti te koliko i na koji način doprinose za opće dobro. Anketni upitnik sastojao se o tri cjeline. Prva cjelina obuhvaćala je sociodemografske podatke dok su se ostale dvije odnosile na konkretna pitanja vezana za ponašanja i mišljenja građana kada je u pitanju filantropija. Upitnik je u roku od dva tjedna popunilo ukupno 94 ispitanika čije smo odgovore analizirali kroz ovo istraživanje.

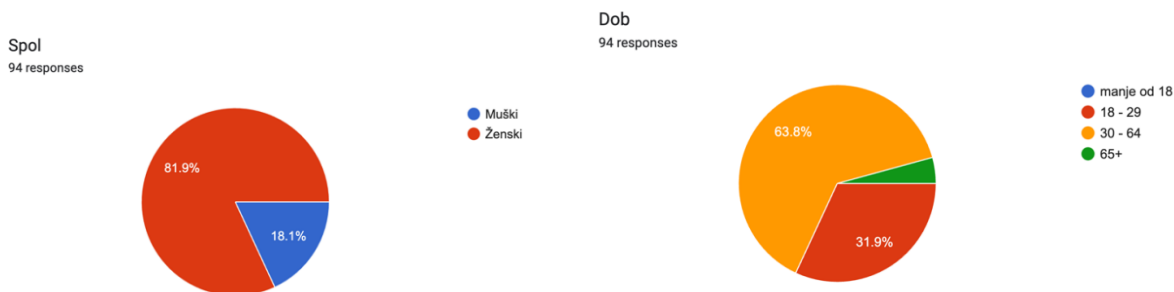
Druga faza istraživanja bila je posvećena jedinicama lokalne i regionalne samouprave na području Vukovarsko-srijemske županije. Cilj ove faze istraživanja bio je ispitati potrebe u lokalnoj zajednici. Upitnik se sastojao od 15 pitanja koja su imala za cilj definirati demografsku strukturu unutar jedinica, do sada pružene modele pomoći te dostatnost iste s obzirom na

potrebe građana. Upućen je svim jedinicama mailom. Povratnu pisanu informaciju dobili smo od 5 jedinica lokalne samouprave dok se njih 3 usmeno očitivalo na isti.

Treća faza obuhvatila je razgovore s korisnicima socijalne samoposluge Duga i ostalih programa Humanitarne udruge Duga Vukovar. Provodili smo individualne intervjue s korisnicima. Ključno pitanje koje je svakom korisniku postavljeno je značaj koja je pružena pomoć imala za njih u datom trenutku. Provedeno je ukupno 5 intervjua sa starim i trenutnim korisnicima naših programa.

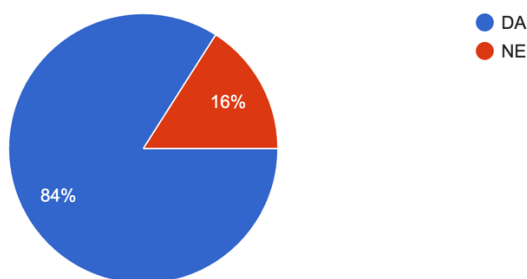
REZULTATI ISTRAŽIVANJA – UPITNIK O FILANTROPIJI

Upitnik je tokom ožujka distribuiran putem mailing lista humanitarnih organizacija diljem Hrvatske i putem društvenih mreža – facebook stranica, facebook grupa i slično. U manje od mjesec dana prikupljeno je 94 odgovora na kojima temeljimo ovu analizu. Među ispitanicima je bila veća zastupljenost ženskog spola. U strukturi obrazovanja prevladavala je podjednaka zastupljenost SSS (46,8%) i VSS (45,7%).

Najveći broj ispitanika geografski je većinski smješten u Vukovarsko srijemskoj županiji (56,4 %) potom u Gradu Zagrebu (9,6 %), Osječko-baranjskoj i Primorko-goranskoj županiji (7,4 %) dok smo u ostalim županijama uspjeli dobiti tek pokoji odgovor iz svake. Većina ispitanika žive u urbanim sredinama (78,7%) i čak 84 % njih izjasnili su se da su imali prilike donirati neprofitnoj organizaciji ili direktno osobi u potrebi što potvrđuje pretpostavke o većem donacijskom potencijalu u Hrvatskoj u kojoj prema trenutnim istraživanjima donira 41% građana godišnje.

Dali ste do sada dali novčanu donaciju udruzi, nekoj neprofitnoj organizaciji i/ili izravno osobi u potrebi?
94 responses

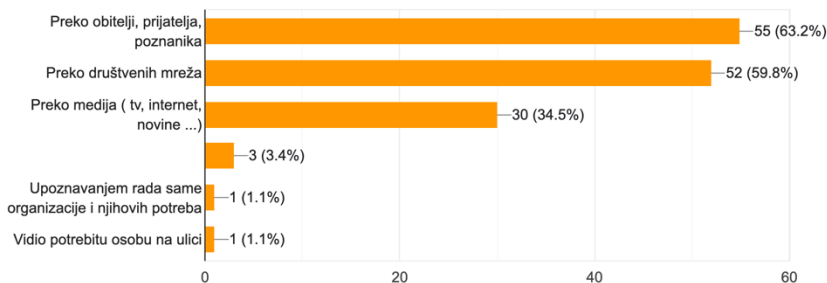
Odjeljak 2 i 3 upitnika činila su konkretna pitanja vezano za ponašanja, stavove i mišljenja donatora. 50% ispitanika izjavilo je kako je nepovjerenje da će donacija stići do potrebnih

glavni demotivirajući razlog prilikom donošenja odluke o doniranju te smatraju da tome pridonose i mediji (34% ispitanika) koji ne izvještavaju dovoljno o opće korisnim akcijama već se fokusiraju na negativna zbivanja.

„Trebalo bi značajno podići reputaciju organizacija civilnog društva u očima građana. Građani su nepovjerljivi u svrhu trošenja novca koji su donirali OCD-ima. Preveliki je pritisak neorganiziranih pojedinačnih zahtjeva za donacijama pojedinim osobama putem svih vrsta medija, a premala je vidljivost OCD-a i njihovog rada za opće dobro.“
Ispitanik

Analizirajući odgovore ispitanika koji su se izjasnili kao donatori jasno je kako i dalje zbog nepovjerenja i loše informiranosti većina se građana odlučuje na izravnu pomoć osobama u potrebi.

Kako ste došli do određene organizacije kojoj je potrebna pomoć? (moguće označiti više odgovora)
87 responses

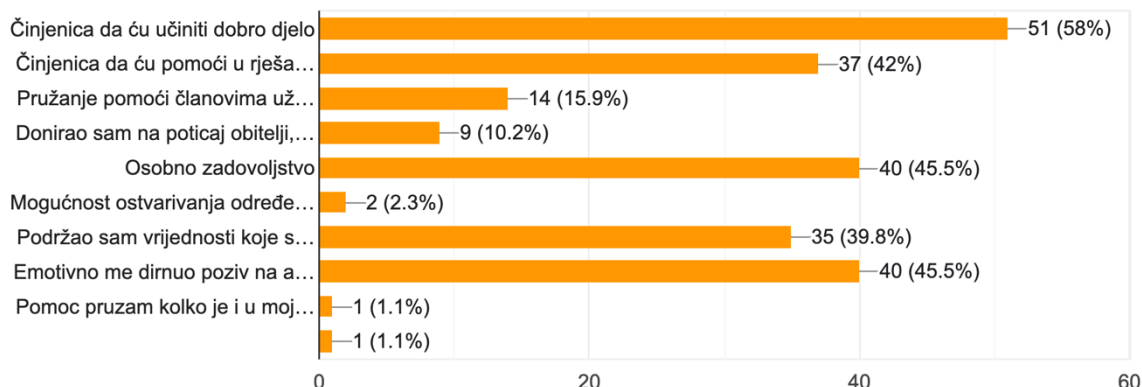
Većina ispitanika donira više puta godišnje. Prilikom donošenja odluke kojoj organizaciji donirati većina se ispitanika izjasnila kako su ključne preporuke, te se odlučuju temeljem preporuka obitelji ili poznanika i eventualno društvenih mreža.

Medije samo manji dio ispitanika prepoznaje kao relevantan izvor informacija kada je u pitanju donošenje odluke o doniranju.

Kada je riječ o motivaciji za doniranjem, ispitanici su potvrdili kako su dobro djelo, želja za rješavanjem problema, dijeljenje zajedničkih vrijednosti i osobno zadovoljstvo glavni pokretači pri donošenju odluke kome i kako donirati.

Što Vas je motiviralo na doniranje? (moguće označiti više odgovora)

88 responses

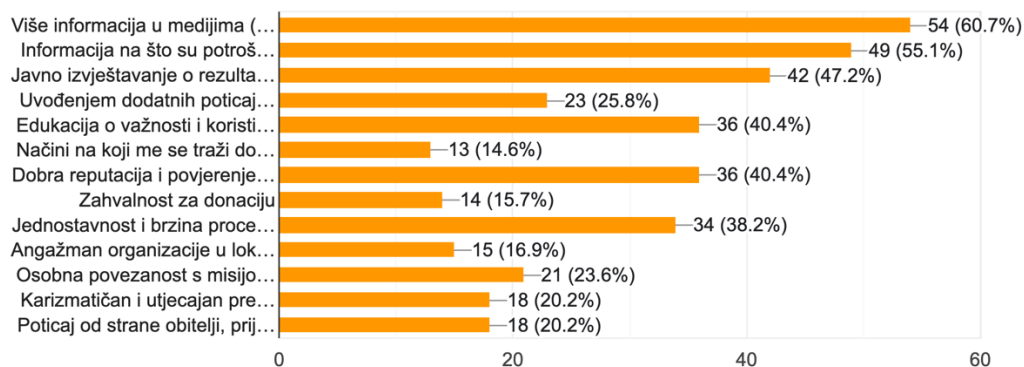

Jedno od posljednjih pitanja odnosilo se na dodatne poticaje koje bi njih kao građane – donatore motiviralo za daljnjim i učestalijim doniranjem koje je naročito bilo bitno u kontekstu sagledavanja pripreme fundraising plana. Na pitanje što bi ih najviše potaklo na doniranje istakli su se svakako odgovori:

- informacije na što su potrošena sredstva
- javno izvještavanje o rezultatima društveno korisnih akcija
- dobra reputacija i povjerenje u rad organizacija koje prikupljaju donacije
- pojednostavljen i brz proces doniranja

Prema Vašem mišljenju koji su dodatni poticaji koji bi mogli motivirati građane za davanje novčane donacije osobama u potrebi i/ili neprofitnim orga...ma i programima? (moguće označiti više odgovora)

89 responses

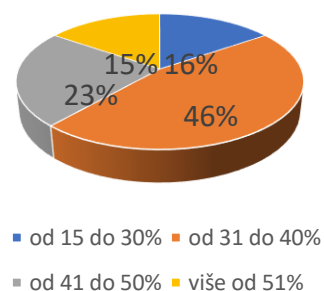

Na koncu možemo zaključiti kako potencijal i želja da se pomogne naročito ugroženim kategorijama građana i te kako postoji ali na samim organizacijama je ključno ostvariti preduvjete za iste. Transparentnost, gradnja povjerenja sa zajednicom, više informacija o pojedinim akcijama i radu organizacija u medijima, promjene su na kojima humanitarne organizacije moraju raditi.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA – UPITNIK ZA JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE

Upitnik koji smo uputili jedinicama lokalne samouprave Vukovarsko- srijemske županije sastojao se od 15 pitanja koja su za cilj imala pregled demografske strukture i analizu potreba stanovništva. Kad se sagleda opći prosjek svih odgovora od 30 do 40% ukupnog broja stanovništva pojedinih općina čini stariji građani i od tog broja više od polovice su samačka domaćinstva.

Udio starijeg stanovništva u Općinama VSŽ

„Građanima Općine Negoslavci u velikoj mjeri je pomoglo uključivanje u podjelu paketa za umirovljenike slabijeg imovinskog stanja i osoba u nepovoljnom položaju kako bi se ublažile posljedice inflacije i općeg poskupljenja cijena posebice za umirovljenike čija su primanja u prosjeku poprilično niska i svaka pomoć u obliku podjele prehrambenih paketa je olakšala svakodnevicu osoba starije životne dobi.

S obzirom na novonastale okolnosti i opći rast cijena u Republici Hrvatskoj smatramo da paketi nisu dostatni za pokriće trenutanih poskupljenja. „

Općina Negoslavci

Većina općina osim uključivanja u FEAD projekte i provedbe Zaželi projekata nema dostatne proračune da osigura neki drugi vid trajnije pomoći svojim građanima. 80% anketiranih Općina se izjasnilo kako je potrebno osigurati dodatnu trajniju pomoć za njihove građane i uključivanje i ostalih skupina građana u riziku. 75% anketiranih Općina surađivalo je s lokalnim humanitarnih Udrugama u distribuciji humanitarne pomoći. Nažalost, svi su izjasnili kako su potrebe puno veće od onog što se moglo osigurati kroz pojedine donacije i projekte.

„Pružene mjere pomoći naravno da nisu dostatne i da je građanima svaka pomoć dobro došla. Male su mirovine i plaće, a troškovi života svakim danom sve veći. Kao Općina iz svog skromnog proračuna nastojimo svake godine povećati financijska sredstva pomoći najpotrebitijima. „

Općina Tompojevci

VSŽ trenutno spada među najslabije razvijene županije u RH. Nekad industrijsko središte, danas je među županijama s najgorim indikatorima po pitanju ekonomije, obrazovanja, kvaliteta i standarda života. Stopa siromaštva doseže zabrinjavajućih 31,9 %, dok je na nacionalnom nivou 20,4 %. (podatci DZS). Vukovarsko srijemska županija bilježi dramatičan porast odseljavanja i prednjači svim županijama u ovom negativnom trendu sa čak 3,2 posto stanovništva koje godišnje iseli iz ove županije. Kontinuirano iseljavanje stanovništva I negativno prirodno kretanje uvjetovali su demografsko starenje ove županije. Alarmantan je postotak trenutnog udjela starijeg stanovništva (21,3%), posebice u ruralnim sredinama koji žive u najgorima životnim uvjetima i uglavnom nisu dio statističkih podataka u kategoriji krajnjih primatelja jer jednostavno pomoć do njih ne stiže.

Sukladno trenutnim podacima i evidencijama iz 2020. u Vukovarsko – srijemskoj županiji je evidentirano tek 5.688 krajnjih primatelja. Realna slika na terenu je drastično nepovoljnija ali trenutno, humanitarne organizacije jednostavno ne uspijevaju pokriti sve potrebe stanovništva.

Od ukupnog broja stanovništva VSŽ (144 438) gotovo 31 000 čine osobe starije od 65 godina. Najugroženije skupine u Hrvatskoj su ljudi stariji od 65 godina, od kojih je 83.6% u riziku siromaštva. Ipak, ovaj nacionalni prosjek u sebi krije ogromne i zabrinjavajuće regionalne nejednakosti. U Vukovarsko-srijemskoj županiji, umirovljenici žive s prosječnom mirovinom od 2018 HRK mjesečno, što je niže od prosječne mirovine u Hrvatskoj (2381 HRK). Trenutnim kapacitetima humanitarnih organizacija na području naše županije nažalost samo manje od 2% starijih osoba u VSŽ dobilo potrebnu pomoć.

„Koliko je vašoj JLS i vašim građanima značilo uključivanje u navedene Pozive?

Izrazito je bitno jer pomoć našim građanima pomogla je u njihovom životu na dnevnoj razini te podigla socijalni standard te ujedno osvjestila i osobe koje nisu u toj situaciji da volonterski pomognu. „

Općina Bogdanovci

Temeljem povratne informacije sa terena, značilo im je više nego možete zamisliti. Voljeli bi da ovakvih projekata ima više i kao Općina uključit ćemo se u svaki projekt koji je za dobrobiti naših građana.

Općina Tompojevci

KORISNICI HUMANITARNE POMOĆI

Humanitarna udruga Duga je posvetila svoj rad borbi protiv siromaštva i zaštiti najranjivijih skupina naših građana. U 10 godina svojeg rada pružili smo pomoć i podršku za više od 5.000 građana Vukovarsko-srijemske županije.

Socijalna samoposluga trenutno pomaže 694 obitelji (okvirno 1500 osoba), od kojih su 386 obitelji umirovljenici sa prosječnom mirovinom od 1.500,00 kn, 240 obitelji osoba korisnici Zajamčene minimalne naknade i 68 obitelji osobe u koje pripadaju hrvatski branitelji primatelji opskrbnine od 1.500,00 kuna, samohrane nezaposlene majke, nezaposlene osobe ili su trenutno u rješavanju statusa. Preko 60% korisnika su najugroženija skupina, osobe starije životne dobi i osobe s invaliditetom koje žive u samačkim ili dvočlanim domaćinstvima u dobi od 55 do 90 godina od čega 20% OSI. Riječ je broju korisnika koje Udruga uspije pokriti trenutnim donacijama a ne o realnom broju građana kojima pomoć treba posebice kad je riječ o starim i nemoćnim osobama te stanovnicima ruralnih središta. Od otvaranja socijalne samoposluge broj korisnika je u stalnom porastu, bez tendencije smanjivanj.

U sklopu ovog istraživanja provodili smo intervju s našim korisnicima bivšim i trenutnim. Intervjuirano je ukupno 5 osoba. Sve njih povezuju osobne ili obiteljske tragedije, neočekivane okolnosti poput bolesti, gubitak radnog odnosa ili druge situacije koje su ih u datom trenutku dovele do potrebe da zatraže pomoć.

*„Spletom nesretnih okolnosti i nepravde ostao sam bez posla i bez prihoda. Zatražio sam pomoć za sebe i svoju obitelj u **Dugi**. Vi ste bili uz mene u najtežim trenucima, stoga imam želju i potrebu na neki način iskoristiti svoje slobodno vrijeme i odužiti se pomažući vama i drugima koji su teškoj situaciji.“*

Bivši korisnik danas aktivan volonter, 51 godina

Siromaštvo nažalost ne bira, dolazi nenajavljeno, ne postoji čarobna tableta koja će ublažiti trenutno stanje i za sobom povlači puno veće posljedice – samoću, socijalnu isključenost, agresiju, ovisnička ponašanja a često i teška depresivna stanja. Posljedice ostavlja na cijele obitelji. Provedeni intervjui bili su važni ne toliko u sagledavanju neke statistike i pronalasku prosječnog uzroka, već proživljavanju tih priča zajedno s tim ljudima.

Priče o nedostižnom voću,

„Nemam zube, ne mogu svašta ni pojesti od voća, kupila bi ali gledam cijenu i nasmijem, struja će mi doći.“

Korisnica, 71 godina

siromaštvu i samoći,

*„Muž mi je umro, bila sam sama, **Jasna iz Duge** me primila, pomogla koliko su i oni tada mogli. I danas mi puno znače.“*

Korisnica, 71 godina

nemoći,

„Slična nas sudbina dijeli. Pobjegli smo i od nasilnih supružnika. Djeca su nam također u teškoj situaciji i nisu u mogućnosti pomoći.“

Korisnice; 69, 71, i 67 godina

stvarne su priče, stvarnih ljudi, naših susjeda, nećijih mama, baka. Priče koje treba ispričati. Priče koje povezuje jedna humanitarna organizacija.

*„Jednu ženu služim pa mi dade 1 euro, 50 centi ali nema ni toga uvijek. U zemlju živa ne mogu, da mi nema **samoposluge** ne znam što bi.“*

Korisnica, 69 godina

„Sve što dobijemo dobro dođe, ja nemam od čega da kupim. Od moje male mirovine ja ne mogu da živim, za grijanje stolice lupam kao neki robijaš. „

Korisnica, 69 godina

Ove priče odgovor su zašto se kao zajednica moramo boriti za opstanak naših vizija i misija, zašto se o siromaštvu mora glasno progovarati i zašto je važno da mu zajednica ne okreće leđa.

„U hladnim zimskim mjesecima kada su režije previsoke, a primanja niska, odlučile smo se, budući da živimo u istoj zgradi, svaki dan grijati se kod jedne od nas kako bi uštedjele ili smo svaka u svom stanu obučene u nekoliko slojeva. Dok poplaćamo režije ne ostane nam ništa. Ponekad smo željne voća, ali nismo u mogućnosti odvojiti za taj luksuz. Ali nikad nije kasno započeti bolji i sretniji život. Utjehu smo pronašle u „Plavoj kući“, i svaka mala pomoć u vidu namirnica nama jako puno znači kao i razna druženja koja organizirate za nas, jer znamo da svaki dan imamo negdje otići družiti se, imamo jedni druge kao podršku i svaki dan daje nam neki smisao da nastavimo dalje.“

Korisnice; 69, 71, i 67 godina

ZAKLJUČAK

U suvremenim društvima, neupitan je značaj neprofitnih organizacija koje svojim djelovanjem pokušavaju prevladati nesavršenosti kapitalističkog društva i poboljšati kvalitetu života pojedinaca ili pojedinih marginaliziranih skupina. Od početka demokratizacije u Hrvatskoj civilno društvo kontinuirano raste. Razvija se u kontekstu ljudskih, organizacijskih i financijskih potencijala, povećava se njihov utjecaja i priznaje ih se kao relevantne dionike u razvoju zajednice. No nažalost taj razvoj donio je sa sobom puno negativnih posljedica. Prva je birokratizacija rada, administrativna preopterećenja, nametanje silnih normi i okvira što je dovelo do toga da se udruge u Hrvatskoj danas sve više bave pravdanjem dobivenih sredstava a sve manje ostvarivanjem svrhe svog postojanja – postizanjem društvene promjene, rješavanjem problema i zadovoljavanjem potreba građana te ukupnim razvojem zajednice.

Neprofitne organizacije u Hrvatskoj nedovoljno iskorištavaju filantropski potencijal individualnih donatora za financiranje svojih programa i aktivnosti za općekorisne svrhe, već se najveći dijelom oslanjaju na podršku države i profitnog sektora. Iako neprofitne organizacije nisu osnovane radi stjecanja profita, nego radi postizanja nekog drugog cilja definiranog njihovom misijom, vizijom i područjem djelovanja; svaka neprofitna organizacija i dalje treba težiti tome da bude profitabilna. Uz pojam filantropije, odnosno davanja za općekorisne svrhe usko je povezan i pojam „fundraisinga“, donosno organiziranog prikupljanja donacija od strane neprofitnih organizacija za potrebe ostvarenja njihove misije i provedbu aktivnosti koje su u interesu šire društvene zajednice. Prema Eugene R. Tempel, „fundraising“, odnosno organizirano prikupljanje donacija treba se promatrati kao da je ono sluga filantropiji a pitanje za podršku filantropskoj akciji trebalo bi se smatrati privilegijom s obzirom na korist za društvo koje neprofitna organizacija nastoji ostvariti. Henri J.M. Nouwen navodi da se na prikupljanje sredstava od strane neprofitnih organizacija ne treba gledati kao na prošnju, već kao pružanje prigode drugim ljudima da sudjeluju u misiji neprofitne organizacije dajući svoj doprinos rješavanju nekog aktualnog problema i općem dobru.

Podaci koji govore o razvoju „fundraisinga“ u Hrvatskoj su veoma ograničeni. Veliki izazov u razvoju sveobuhvatnije kulture doniranja u Hrvatskoj predstavlja nepovjerenje građana prema neprofitnim organizacijama u smislu etičnog i transparentnog načina raspolaganja prikupljenim donacijama. Neprofitne organizacije trebaju težiti ostvarivanju dugotrajnog odnosa s donatorima jer lojalni donatori donose organizaciji brojne benefite.

U kontekstu našeg istraživanja i prikupljenih podataka potreba jačanja humanitarnih organizacija za dobrobit socijalno ugroženog stanovništva je neupitna. Siromaštvo je rasprostranjen strukturalni i socijalni problem. Gotovo četvrtini osoba u Hrvatskoj prijete rizik od siromaštva i socijalne isključenosti! Te podatke objavio je Državni zavod za statistiku u svojem najnovijem izvještaju o pokazateljima siromaštva i socijalne isključenosti. Stopa rizika od siromaštva bila je najviša u dobnoj skupini od 65 ili više godina te je iznosila 30,1%, a u toj skupini, rizikom od siromaštva više su pogođene žene. Nadalje, stopa rizika od siromaštva bila je, s 45,3%, najviša za nezaposlene osobe. Konkretno posljedice siromaštva vidljive su iz pokazatelja materijalne deprivacije - tako npr. 6,6% osoba živi u kućanstvima koja si ne mogu priuštiti adekvatno grijanje kad je vani najhladnije. Gotovo polovica kućanstava ne mogu si priuštiti niti tjedan dana godišnjeg odmora za sve svoje članove kućanstva, a više od polovice osoba živi u kućanstvima koja ne mogu podmiriti neočekivani financijski izdatak iz vlastitih sredstava poput kupnje nove vešmašine u slučaju kvara ili sl.

Međutim, materijalna deprivacija je samo jedno od lica siromaštva. Posljedice koje ono ostavlja na društvo u cjelini su puno opsežnije i destruktivnije. Ono najčešće rezultira socijalnom isključenošću, neravnopravnošću pristupa obrazovanju, zdravstvenoj skrbi i drugim važnim resursima. Također, siromaštvo može utjecati na mentalno i fizičko zdravlje pojedinca, što ima dalekosežne posljedice na cjelokupno društvo. Stoga, suočavanje sa siromaštvom zahtijeva holistički pristup koji uključuje razne aspekte društva kako bi se stvorio održivi model jednakosti i pravde.

„Siromaštvo je neprijatelj ljudskih prava, a države su uspješne u onoj mjeri u kojoj se brinu za svoje najranjivije“ - riječi su Lore Vidović, pučke pravobraniteljica koja godinama u svojim izvješćima otvara pitanja povrede ljudskih prava uzrokovanih siromaštvom I otvoreno progovara o energetskom siromaštvu koje nema službene definicije u Hrvatskoj.

Humanitarne organizacije poput naše su od izuzetne važnosti u borbi protiv siromaštva. One se fokusiraju na pojedinca i njegove specifične potrebe te pružaju višedimenzionalno rješenje. Njihova uloga ne završava se samo na pružanju financijske pomoći, već se također bave obrazovanjem, zapošljavanjem, zdravstvenom skrbi i drugim važnim aspektima života koji su potrebni za izlazak iz siromaštva. Bez humanitarnih organizacija koje su usmjerene ka pojedincu, mnogi ljudi bi ostali bez osnovnih životnih potreba i prilike za napredak. Stoga je važno podržati njihov rad kako bi se postigao stvaran napredak u borbi protiv siromaštva.

Na temelju prikupljenih podataka nesporno je da postoji potencijal zajednice – građani žele podržati organizacije koje nude konkretna rješenja za goruće probleme u zajednici ali bez gradnje odnosa povjerenja očekivati podršku je nemoguće očekivati. Fundraising planovi organizacija civilnog društva moraju počivati na razrađenim komunikacijskim planovima s ciljem gradnje povjerenja s građanima.

Temeljni ciljevi marketinške komunikacije svake organizacije trebali bi biti:

- Informiranje dionika o organizaciji, njezinim specifičnostima i prednostima nad drugim
- neprofitnim organizacijama i sl.
- Podsjećanje dionika na društvene probleme kojima se organizacija bavi kao i na samu organizaciju
- Presentacija rješenja problema koje organizacija nudi
- Uvjeravanje dionika da prihvate viziju organizacije, odnosno stvaranje povjerenja i utjecanje na percepciju da će određena organizacija bolje i učinkovitije riješiti neki problem nego njezini konkurenti

Osim povećanja vidljivosti organizacije, svrha marketinga neprofitnih organizacija je i ostvarivanje dugoročne održivosti organizacije, uključujući i financijsku održivost. Neprofitne organizacije moraju prepoznati vrijednost strateškog pristupa prema donatorima koji se odnosi na stvaranja dugoročnih odnosa. Uspješan i dugoročan odnos između organizacije i njenih glavnih dionika temelji se na dvosmjernoj komunikaciji i međusobnom povjerenju, uz postojanje određenog zajedničkog interesa te usredotočenosti na zajedničke dugoročne ciljeve.

Smatram da danas svatko mora dati mali dio sebe za dobrobit cijelog društva.

Paulo Coelho